

רגולציה מבוססת נתונים: תחרות, יוקר המחיה ובטיחות מזון

מבט מערכתי על תפוקות הרפורמות, אחריות עוסק והשפעתן על המשק

פנינה אורן שניידור | ראש מערך רגולציה משקית למזון ותמרוקים, משרד הבריאות

שולחן עגול מכון אהרון למדיניות כלכלית | יולי 2026

עוסק נאות ו"מה שטוב לאירופה"

העיקרון - אימוץ מלא של המודל האירופאי של אחריות עצמית של העוסקים

אחריות עוסקים

העוסק (יצרן יבואן או משווק) הוא שאחראי לניהול הסיכון בעסק שלו

עמידה בדין האירופי

המוצר עומד ברגולציה האירופית. מה שנמכר לצרכן באירופה כשיר להימכר לצרכן בישראל.

יבוא על סמך הצהרה

במקום אישור פרטני ומוקדם לכל משלוח, הצהרת העוסק היא בסיס שחרור המזון.

"הצהרה" לאורך כל שרשרת הערך

1 רישום העוסק

העוסק נרשם במרשם ומצהיר על עמידתו בדרישות ועל אחריותו לניהול הסיכון.

2 אישור היבוא

הצהרה פרטנית על המוצר ועל עמידתו בדין האירופי, כתנאי לכניסתו למסלול.

3 בנמל

שחרור על סמך הצהרה לצד בדיקה מדגמית מבוססת סיכון בעת השחרור, במקום בדיקה פרטנית של כל משלוח.

הרגולציה אינה קובעת מחירים, אבל היא יכולה להסיר חסמים, לקצר תהליכים ולאפשר תחרות.

התרומה: פחות חסמים רגולטוריים

הרפורמה היא גורם אחד מיני רבים שמשפיעים על המחיר לצרכן

לא ניתן לדבר על יוקר המחיה במזון בלי להסתכל על מה שמסביב –
גם כשהמחיר אינו עולה, בתוך תקופה אינפלציונית זהו הישג ולא היעדר שינוי.

הרגולציה על היבוא

המקטע שבו פועלת
הרפורמה, ובו אכן
נמדד שינוי

מקטעי השרשרת שטרם נפתחו

ייצור מקומי,
ומשווקים שם עדיין
לא הוחלה במזון
אחריות עוסקים

שער חליפין ותשומות

עלות המט"ח,
האנרגיה וכוח האדם
לאורך כל שרשרת
האספקה

אקלים ויבולים

מחיר הקקאו
כדוגמה, זעזוע
אקלימי עולמי שמגיע
ישירות למדף

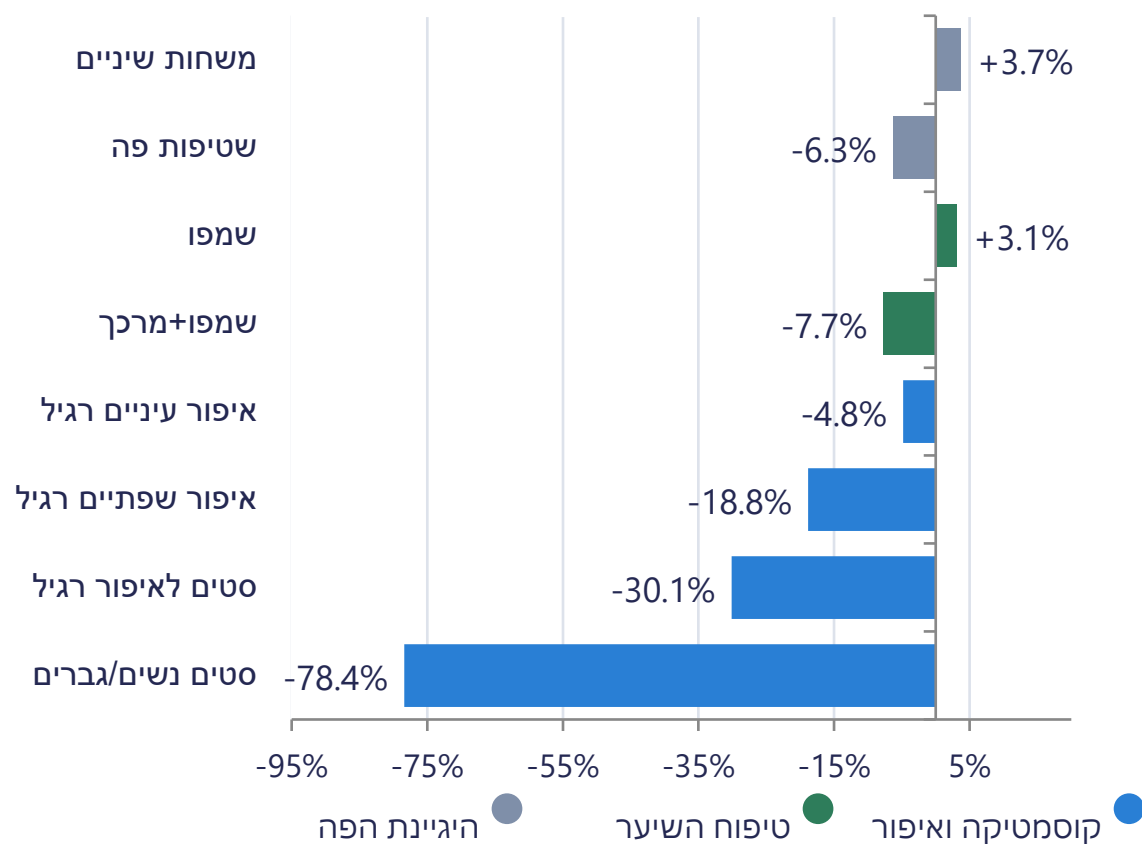
אירועים גיאופוליטיים

מלחמה, שיבושי סחר
ונתיבי שיט משנים
עלויות הובלה
וזמינות

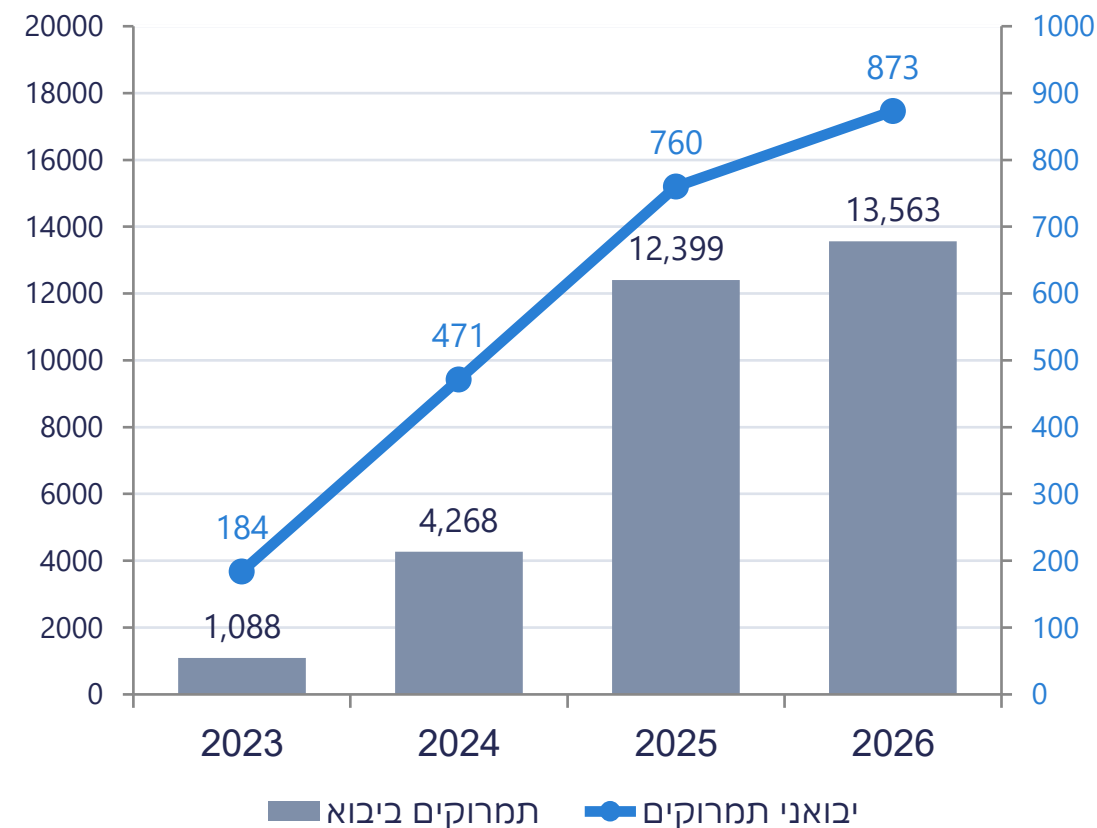
תמרוקים: הרחבת הכניסה לשוק והגדלת מגוון

הרפורמה הוחלה על כל שרשרת הערך: יצרנים, יבואנים ומשווקים

תמרוקים: שינוי במחיר הריאלי לצרכן 2022-2026

עוסקים ומוצרים ביבוא

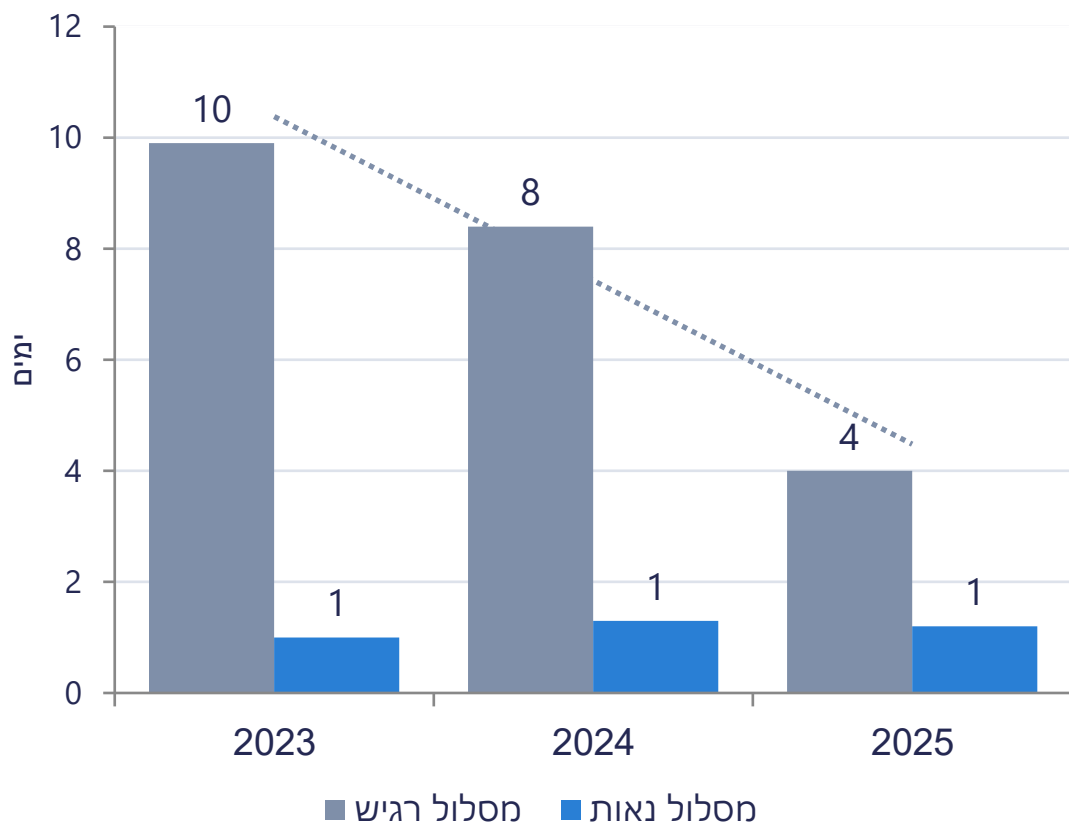

על פי נתוני סטורנקסט. הוצמד למדד המחירים הכללי לצרכן של הלמ"ס. בסיס. 2022.

ציר ימין יבואנים, ציר שמאל מוצרים. מקור: מרשם העוסקים בתמרוקים ומערכת רקפת. הקמת נותיקציה אינם מבטיחה את יבוא התמרוק בפועל.

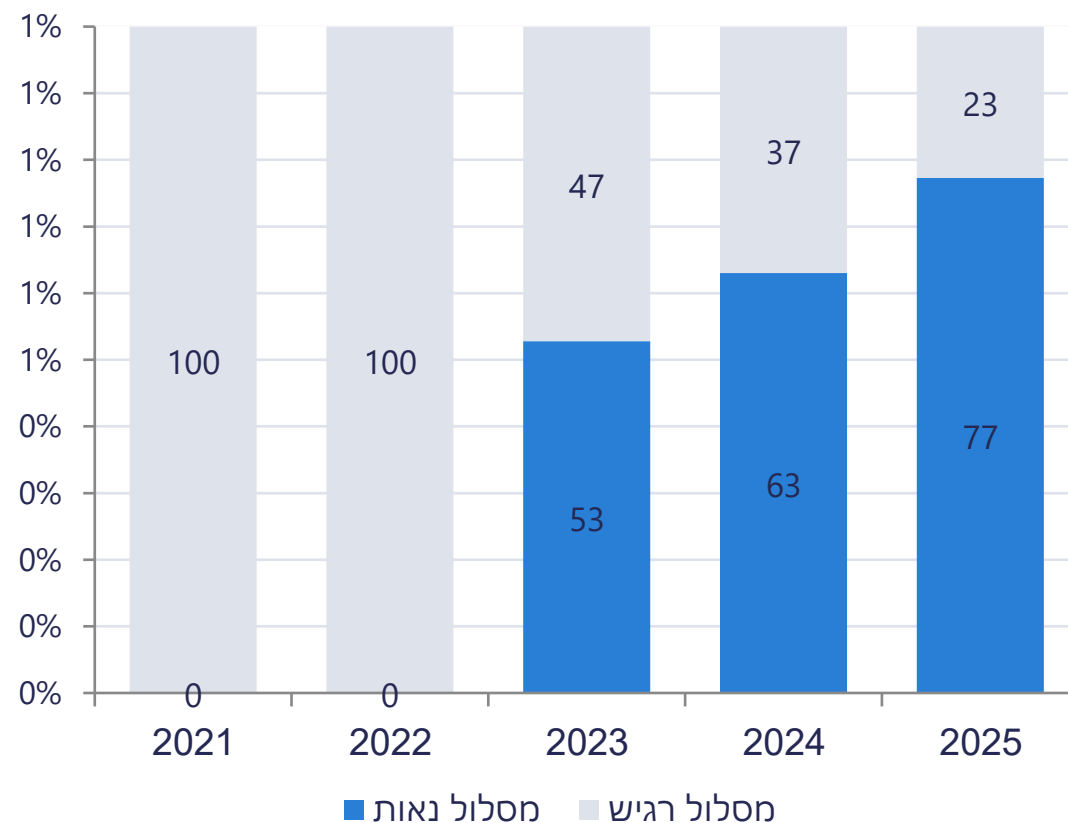
מזון: המסלול החדש עובד והזמנים התקצרו

ממוצע ימי המתנה לשחרור מהנמל, לפי מסלול

לא כולל אוטונומיה, יבור מהאיזור, וטרינריה, משקאות משכרים ותוספי תזונה.

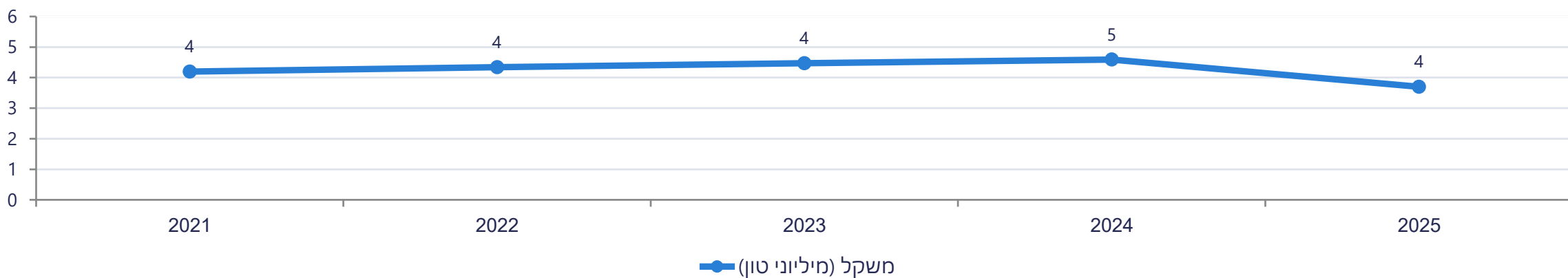
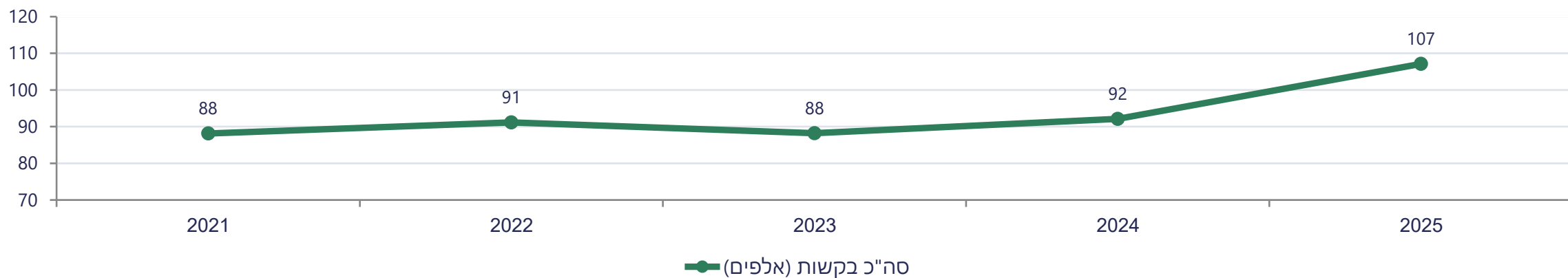
היקף המעבר מרגיש לנאות, משלוחים רגישים המוסטים למסלול הנאות (באחוזים)

לא כולל יבוא לאוטונומיה, יבוא מהאיזור, טרינריה, משקאות משכרים ותוספי תזונה. ישנם מוצרים נוספים שאינם יכולים להיכנס במסלול הנאות אך קשה לאפייןם, ולכן שיעור המעבר בפועל גבוה יותר.

ובמקביל, היקף היבוא עצמו נותר בסטגנציה ואף ירד

חשיפה ליבוא: משלוחי יבוא מזון ומשקלם

מקור: נתוני יבוא בפועל. לא כולל משקאות משכרים.

בטיחות מזון כנכס כלכלי: לקחי הולנד (2025)

הערכה בישראל:
כ- 1.12 מיליון מקרי תחלואה
וכ- €113 מיליון אירו

הערכה שבישראל העלות תהיה גבוהה יותר בשל מערכת פיקוח מזון בהתהוות.

המציאות הכלכלית:

היעדר בטיחות הוא הנטל האמיתי על התוצר המקומי. מחלות, אובדן ימי עבודה, קריסת אמון הצרכנים ועומס על מערכת הבריאות עולים למשק מיליארדים.

~2,000,000

מקרי תחלואה מפתוגנים במזון שנרשמו בהולנד בשנת 2025

202 € מיליון אירו

עלות ישירה למשק ההולנדי בגין מחלות המיוחסות למזון בלבד

הטעות בתפיסה:

רגולציה לבטיחות מזון נתפסת כ"מס בירוקרטי" המכביד על העסקים ויוצר חסמים.

רגולציה רציפה לאורך שרשרת הערך

הרחבת האחריות לאורך שרשרת המזון

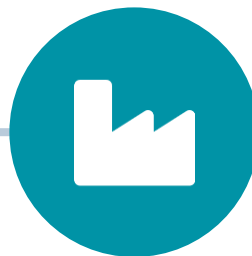
שלב ראשון

היבואן הנאות

מיושם כיום בתחום היבוא

שלב שני

היצרן הנאות

חובת מערכות ניהול סיכונים
ובטיחות מזון החל מ - 1.8.2026

שלב שלישי

המשווק הנאות

יישום סעיף 130א לחוק המזון
החלת האחריות עד לנקודת המכירה
לצרכן

גמישות עסקית אינה באה על חשבון בטיחות – היא מחייבת את העוסק לסטנדרט אחיד וגבוה מתחילת השרשרת ועד סופה

לא בוחרים בין תחרות לבין בטיחות מזון

רגולציה טובה מסירה חסמים
שאינם נחוצים.

בטיחות מזון היא תנאי לאמון
הציבור ולשוק יציב.

היעד: פחות בירוקרטיה, יותר
אחריות לעוסקים, יותר תחרות.

רגולציה טובה שומרת על
ההגנות שנדרשות לבריאות
הציבור.